Ч. 95. Чернівцї, середа дня 1. (13.) мая 1896. Рочник XII.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграницї 20 рублїв або 40 франків.
Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

ВИХОДИТЬ

щодня кромі недїль і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Руска Каса.

В понедїлок вечером відбуло ся в сали „Народного Дому“ в Чернівцях читанє статутів товариства „Руска Каса“, котре має небавом завязати ся. На то читанє прибула не лише черновецка громада Русинів, але також люди з провінциї, між ними пр. др. Воєвідка з Кіцманя, надуч. Савіцкий з Мамаївців Нових і уч. Данилевич з Рогізної та й селяни з садаґурского повіту, котрі сею правою дуже інтересують ся. Статути принято вповнї, а сими днями мають основателї „Руской Каси“ скликати загальні збори, щоби то товариство в присутности нотаря зареєстровати.

Так отже небавом побачуть буковиньскі Русини здїйснене своє давне, горяче бажанє. Вже від кількох лїт домагали ся люди своєї власної пожичкової каси, бо бачили, як мало-помалу попадають ся в руки иньших банків і, що гірше, лихварів. Що заснованє такого власного банку є потрібне, се ясна річ. Рускій інтелїґенциї іде тут о вiратованє селян, а не о користь материяльну. Щоби представити докладно, як має ся на Буковинї селяньский кредит, подамо маленький образок.

На Буковинї позавязували ся в послїдних роках майже по всїх маленьких містах і місточках банки, пр. в Садаґурі, Вашківцях, Вижници і т. д. В них можуть селяни, котрі у нас на жаль ще до того дуже лакомі на вижичуванє гроший, дістати пожичку за оплатою що найменьше 10%. Се не було би ще жадне лихо, але ось в чім річ: Наш селянин темний, неповоротний, не може сам постарати ся о пожичку і шукає длятого посередників. В кого-ж він найде потрібну поміч і пораду? По селах є вже такі „ґешефтсмани“ — у нас їх називають мешурисами, — котрі мають в банку знакомих або суть споріднені з впливовими людьми в банку, а котрих уживають звичайно за факторів. До того отже ґешефтсмана — він не ходить убраний по селяньски — удають ся наші селяни о пораду-поміч і за се мусять єму грубо заплатити. З всякими видатками разом платить наш селянин 15 до 20, ба навіть 24%. Се дає ся дуже прикро відчувати при малих позичках, які власне наш селянин затягає. Бідний він, потім падькає ся, плаче, проклинає жидів-банкирів, але то все нїчого не помагає, бо банок виставляє его маєток на лїцитацию і продає за безцїн. Зрештою не богато лїпше обходять ся з селянами оба румуньскі банки, які в послїднім часї засновано в Сторожинци і Чернівцях; показує ся, що тим румуньским банкам зовсїм не розходить ся о економічну підпору волоского народу, бо они зовсїм не жалують мужицкої шкіри, а деруть єї таки добре.

Бачимо з того, що дотеперішні чужі банки не давали і не дають нашим селянам жадної помочи, бо руйнують їх материяльно і доводять до торби.

Та не лише чужі банки мають сей поганий вплив, тут ще богато більше лиха дїють приватні люди, що розжичають нашим селянам гроші. Ми тут наведемо лише двох таких „ремісників“, хоч їх є по цїлій Буковинї величезна маса. Ті людцї не задоволяють ся чистим зиском, на який мають після закону право, нї, они просто лихвою жиють. Оттак пр. дїє ся в заставнецкім повітї. Люди з Товтрів вандрують тепер часто до Заставни, і то не поодиноко, а все їх кілька нараз. Знаєте, чого они туди ідуть? Їх в ту дорогу посилає один жидок, аби там могли собі пожичити гроші. В Дорошівцях помер дїдич і гроші з продажи єго маєтку тепер розпозичає один заставнецкий адвокат на 10%. Знов скажемо, що се ще нїчого страшного, але ось що: адвокат каже собі за виставленє актів і т. п. заплатити 8%, а за витяг з ґрунтових книг 1 зр., а до того ще треба дорошовецкому жидкови також заплатити за „фатиґу“ 1 зр. Коли отже селянин пожичає собі 100 зр., то платить 20% і дістає лише 80 зр., бо ті процента єму відтягають з гори! Питаємо ся тепер, яку користь має селянин з такої пожички, коли він має платити такі великі проценти? Чи годен він взагалї їх заплатити зі свого ґрунту? Ба, скажуть, коли селянин не може платити, то на що-ж він бере

До північного бігуна.

Кілько то недавно було крику, що Нансен відкрив північний бігун і вертає через північну Сибір! Але ті вісти і до нинїшного дня не потвердили ся і ми знов нїчого не знаємо, що з Нансеном дїє ся. Вже три роки буде небавом від остатної вістки про Нансена. Занадто се довгий час, щоби люди памятали, як Нансен вибирав ся на північний бігун, і щоби не охололи з цїкавости. Але коли сеї зими вісти про поворот Нансена не сповнили ся, то тим ми ще нїчого не стратили, і коли тілько Нансен зі своїми людьми ще жиє, то ми про него почуємо ще нераз. А тепер варто пригадати собі, що писав Нансен о своїх намірах дня 26. червня 1893, і що замічено в его виправі до того часу, доки можна було від неї мати вісти.

Пустивши ся в дорогу, Фридіоф Нансен, родом Швед, писав широко до секретаря товариства ґеоґрафічного в Льондонї о своїх плянах і своїй подорожи. Лист сей має дату, згадану висше, 26-го червня 1893 р. і дає пізнати дуже цїкаві подробицї, дотикаючі виправи.

Нансен писав: „Я маю передовсїм намір дістати ся до полоси полярної, або перетяти єї і притім хочу користати з істнуючих морских течій, а не бороти ся з ними. Я вже нераз казав, що десь певно мусять бути течії водні, що пливуть до полоси полярної, — течії, котрі несуть з собою криги через північне море, насамперед до півночи, в напрямі бігуна, а відтак до полудня, до оксану Атлянтского. Що так єсть, сьвідчить практика всїх попередних виправ до бігуна. Виправи сї мусїли бороти ся з течіями і кригами ку полудневи. Виправи не вибирали такого напряму, який властиво треба було вибрати. Що течії і криги плинуть із сторони півночи, то сьвідчить, що они мусять там перше діставати ся, після тих самих правил, після котрих воду випливаючу заступає напливаюча“.

На думку подорожника суть навіть докази, що течії, о котрих говорить ся, перепливають полярну полосу. Н. пр. дуже богато дерева припливає що року від берегів Ґренляндиї і Шпіцберґа, а приплинає в такій скількости, що годї повірити, щоби дерево се припливало до берегів лише завдяки вітрам або припадковим течіям.

Нансен здогадує ся, шо єсть правильна комунїкация поміж берегами Сибіра а Ґренляндиї і Шпіцберґа. Ті самі течії принесли кілька предметів з корабля „Jeanette“. Він затонув в червни 1881 р., на північ від Ново-Сиберийских островів, а в три лїта пізнїйше, в червни 1884 р., найдено кілька предметів, належачих до Jeanette на кризї недалеко полуднево-західного берега Ґренляндиї. Сю кригу мали принести ті самі течії, котрі спроваджують дерево до берегів Ґренляндиї і котрі принесли приряд, уживаний Ескімосами, друк від гарпуна, в напрямі від Аляшки до берегів Ґренляндиї.

„Постараю ся — пише Нансен — винайти місце, в котрім концентрують ся ті течії і пливуть на північ, доки не дістану ся до криг полярних. Тогди попросту нехай мене течія несе через незнані сторони і виплину на отверте море по другій сторонї бігуна.“

Коли-б ті вісти були правдиві, що Нансен вертав уже через Сибір, то плян его передіставати ся на отверте море по другій сторонї не повів ся. Хоч з того ще не виходить, аби не був на бігунї і о се тепер сперечають ся знавцї країв, найбільше висунених на північ.

Отже, поставивши собі такий плян, Нансен не дурив себе, що виконанє его буде легке. Противно, він здавав собі ясно справу з того, що его жде, і знаючи, як відбували ся попередні виправи, почав від приготовлень до своєї подорожи.

Передовсїм треба було збудувати такий корабель, котрий би з успіхом боров ся з натиском криг, гонених вітрами і течіями, які суть на Ледовім Мори. Такого корабля не було; треба було его будувати. Півтретя року будовано і сотворено корабель „Фрам“ (значить: „Наперед“). Кістяк корабля збудований з сильного італїйского дуба, грубости від 10 до 12 цалїв. З середини оббитий смолистими дошками сосновими, грубости від 4 до 8 цалїв. На зверх обите є потрійне: подвійний ряд дубових дощок, а потім дошки з дерева званого в Ґвінеї -- бебіру. Оно не-

грошї? В тім то й біда! Коли наш селянин, котрий жиє звичайно в недостатках, в нуждї, в голодї і холодї, почує, що позичають гроші на 10% (опісля виходить 20%, але він о те не журить ся), то він, не надумуючи ся богато, спішить до того банку чи там жида, аби собі помогти. Аби бідї відразу зарадити, він бере велику пожичку, бо хоче всї довги нараз сплатити і може ще купити кусень поля або худобу. Так зробили селяни з Товтрів, котрі пожичали по 500 і 600 зр., а разом затягнули у того жида довгу на 5000—6000 зр. Правда, они мають час сплатити той довг з процентами аж до трех лїт, та що з того, коли наш селянин не вміє навіть малу пожичку сплатити в час, а не то велику та ще з великими процентами! Не знаємо, як думають селяни з Товтрів позбути ся своїх довгів, чи думали взагалї они над тим, але нам здає ся, що їх жде страшна доля... з торбами...

Так попадають ся наші селяни в руки лихварів, котрі з селян деруть шкіру, а самі збивають маєтки. До тих самих Товтрів прийшов перед двома роками з Залїщиків один чоловік, — він носить пейси — котрий мав свого маєтку, як люди розповідають, найбільше 200 зр., а тепер він будує нові доми і закуповує селяньскі ґрунти! Так розбогатїв, бо бере у селян нї більше нї меньше, як 48% і то з гори! Здало би ся, аби ц. к. прокуратория черновецка взяла ся вже раз по приміру сокальского, самбірского і бережаньского суду повітового до ловленя тих пташків і постарала ся о покаранє лихварів, що на Буковинї так дуже розпаношили ся. Перед нашими очима бачимо, як наш селянин без освіти, без поради, без рахуби бере пожички, одну за другою, не рахує, чи може віддати чи нї, а потім тратить цїлий свій маєток.

Сему лихови треба вже раз зробити конець. Наші Русини-народовцї постарали ся вже від кількох лїт о статут маленької каси запомогової під назвою „Власна Поміч“. По деяких селях люди порозуміли вже, до чого провадять чужі банки і лихварі, і засновали в селї „Власну Поміч“. Єї хосенний вплив, єї справдїшну поміч хвалять всї громади; але в однім був брак: по селах є люди, котрі хотїли би заснувати „Власну Поміч“, але не мають гроший! Зрештою орґанїзация при нїй не є достаточна. Тому по довгих і зрілих розвагах і нарадах рішили ся черновецкі Русини-народовцї заcновати свій власний руский банок „Руску Касу“, аби перепинити пановане лихварів-павуків. Після виробленого статуту буде орґанїзация „Рускої Каси“ обіймати цїлу Буковину, а головний заряд буде в Чернівцях. По місточках і селах будуть засновувати ся осібні кружки тої „Рускої Каси“, котрі будуть в безперервних зносинах з головним зарядом. Не тут місце широко описувати цїлу орґанїзацию на підставі статутів, се ми зробимо иньшим разом. Тепер скажемо ще раз:

З огляду на руйнуючий вплив чужих банків, котрі беруть високі проценти, і на лихварів було засноване власного руского банку конечно потрібне; сего домагали ся самі селяни. Щирі приятелї руского народу випрацьовали статут такого банку, а тим поставили угольний камінь для економічної орґанїзацiї буковиньских Русинів, для виратованя нашого темного народу з матеріяльної нужди. Дасть Біг, небавом буде нове товариство „Руска Каса“ вже зовсїм зорґанїзоване і почне свою хосенну дїяльність для добра буковиньської Руси!

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 12-го мая 1896.

З Перемишля пишуть нам: „Була в часописях вістка, що нумізматичну збірку пок. епископа Ступницкого продають сего місяця брати Еґери у Вiднї в дорозї лїцитациї. Дивували ся люди, якою дорогою дістала ся та велика збірка (яких 3000 штук) до Відня. Можу вам подати близші вісти про се: Сю збірку давних монет пок. епископ Ступницкий записав у завіщаню д-ру медицини Литиньскому, а взглядно его женї, з дому Ступницкій, донцї бувшого лїкаря в семинариї львівскій, котрий був рідним братом епископа. А др. Литиньский ту збірку очивидно продав до Відня. Дуже велика шкода тої збірки: фахові люди оцїнювали єї на 25.000 зр. вартости. Були там красні примірники монет золотих і срібних з часів „польской корони“, т. є. рускі, польскі і литовскі; деякі були навіть унїкати, котрими покійний епископ, великий любитель нумізматики, пестив ся як дїтьми. Богато він сам купив, але богато було таких, що — як трафляє ся — находжено по селах, а сьвященики приносили їх владицї в дарунку, знаючи, що тим зробять єму велику приємність. А в перемискій земли не було трудно о давні монети, бо знаємо, що княжество перемиске було постійним тереном воєнних нападів. Річ певна, що др. Литиньский, не маючи охоти до дрібної продажи монет рішив ся продати єї жидам чи кому там — і так дїйшла та цїнна нумізматична збірка до фірми Еґерів у Вiднї“.

За довірочні збори в Тернополи — про котрі ми в свій час писали — ставали перед судом оо. Цурковский і Миронович, посол Остапчук і ще чотири господарі. Закидувано їм, що нарушили §. 2. закона о зборах. Суд увільнив їх, але урядник прокураториї авскультант п. Онишкевич зголосив відклик і справа опинить ся в окружнім судї тернопільскім.

Еміґрантами з Галичини хоче займати ся австро-угорске товариство кольонїяльне у Вiднї і в тій цїли розіслало польску відозву по Галичинї. Запевняє, що тим, котрі до него удадуть ся, не іно подасть безплатну інформацию що-до їх подорожи, але пожурить ся також і тим, щоби еміґрант дістав ся на місце призначеня найкоротшою дорогою і по найнизшій цїнї, а також постарає ся оно о тоє, щоби переселенцї при висїданю в портах заморских зазнали можливої опіки, в новітнїй же вітчинї помочи і економічної підпори. Зверх того вкладає на себе се товариство поважний обовязок: супроти всїх тих, котрі би на переселенцях допустились якогось беззаконя, в отвітний спосіб виступити, коли лише сего рода жалоби дійдуть до его відомости. Щоби-ж вношене деяких зажалень переселенцям улекшити, буде австро-угорске товариство кольонїяльне удержувати через мужів довіря з еміґрантами неустанний контакт. Адреса товариства: Oesterreichisch-Ungarische Colonial-Gesellschaft in Wien, IV. Weyringergasse 13.

Віденьска рада міска має вже свого бурмістра, а небавом ще і решта старшини буде вибрана. Та вже тепер зачинають антисеміти думати о деяких змінах в орґанїзациї громадскій. Кілька лїт тому назад зреформовано міский статут, але антисеміти з тої реформи ще не задоволені; они хочуть знести інститут платних міских радних. Сего домагали ся они, коли ще

звичайно тверде, ховзке і таке тяжке, що тоне в водї. Грубість стін сягає від 28 до 32 цалів.

Силу корабля ще збільшили добрим споюванем бальків і цїлого корабля та формою, яку єму надали. Замість стін простовисних Фрам має стїни заокруглені і тому криги, сховзуючи ся по стїнах, будуть витискати корабель над воду. Знадвірний спід корабля не вистає, отже нема страху, що его лїд розібє. Взагалї надали кораблеви форму подібну до оріха кокосового.

Довгота Фрама виносить 128 стіп, а ширина 36 стіп. В водї затоплює ся на 16 стіп, а над водою вистає лише на 3 стопи, а то тому, що дуже богато угля везе з собою. Корабель має три щогли; т. зв. вороняче гнїздо уряджено на найвисшій щоглї для обсервациї, в якім напрямі вести корабель на отвертім мори. Фрам має машину парову о силї 200 коний і коли дуже наладований, то не скоро посуває ся наперед. Але чи він скоро чи не скоро іде, на тим не залежить кораблеви, котрий радше зависимий від течій морских і руху криг, як від своеї машини.

Нансен має тринайцять товаришів, а ними суть: Отон Свердруп — властитель Фрама, товариш Нансена у виправі до Ґренляндиї; Сиґурд Скот Гансен — поручник норвежскої фльоти, начальник обсервацій метеорольоґічних, астрономічних, маґнетичних і ґеодезийних; Генрик Блессінґ — лїкар і ботанїк; Клявдий Теодор Якобзен — штурман (той, що образовує рухи корабля), давнїйше мисливий на пси морскі і моряк у виправах довкола Шпіцберґу і Нової Землї; Петро Гендриксен — що у своїй власти мав гарпун (гак), уживаний давнїйше до убиваня велерибів; Гіяльмар Йоганнесен — поручник армії норвежскої; Іван Моштадт — тесля; Люрс Петтерсен — інжинер; Адольф Jujell — кухар і моряк; Берут Бентзен — моряк, і сам Нансен.

Все, що дало ся зробити, аби забезпечити себе від вогкости і зимна, зроблено. Вентиляция уряджена як найлїпше. Виходить ся з т. зв. каюти, сальону, через почвірні двері, а то для того, щоби не впускати зимного воздуха. Сальон і каюта осьвітлені електрично. Словом, подорожні забезпечили ся, як могли, а не забули і на розривки і приємности, забрали з собою ріжні гри, богато книжок і музичні інструменти.

Пускаючи ся в дорогу, Нансен вірив, що єму і єго товаришам зимно не буде надто страшне і що мешкати будуть вигідно, коли, розуміє ся, не прийде ся задля якої пригоди попращати ся з Фрамом.

Думаючи о всім, мусїли також подумати і про поживу. Треба було не брати річий таких, з котрих повстає шкорбут, від чого богато попередників Нансена погинуло. Отже Фрам наладовано ріжнородними консервами, як: мясо варене, печене, солене; баранина, заяцї, ковбаски оксфордскі; котлети, солонина, вудженина, вепровина; ріжні консерви з риб і кавіяру; консерви з овочів, овочі сушені, повила, конфітури, порошок з яєць, сконцентрований сок цитриновий; родзинки, горошок, зупа горохова, зупа з сочевицї; огородовина сушена, сухарі, чеколяда, мука, сушена риба, сушені картофлї; молоко консервоване з цукром і без цукру; прасована гербата, цукор і шість тон масла. Напоїв жадних. Тютюн, і то не богато, будуть роздавати лише на корабли, а підчас виправ пізнїйших, на санях, — зовсїм нї. До подорожий на санях мають окрему поживу: сушене мясо з товщем, так потрібним для людского тїла в північних краях, а до того сухарі з маслом, молоко, чеколяда; сушена риба, огородовина і і прасована гербата.

Одежу мають лише вовняну, еґерівску. На вітри мають одежу з тканини, пристаючої до тїла, котрої вітер не перевіє; а на морози — шкіряну, кожухи з вовків і зі шкіри оленя. Для нічлїгу на снїгу мають мішки з вовчих і оленевих шкір, в „котрих то мішках — каже Нансен — можемо спати, хоч би на дворі було 100 степенів морозу“.

На конець додаємо, що Фрам має ріжні інструменти наукові і фотоґрафічні апарати, а також намети для виправ пішки. Намети зроблені з сирого шовку і дуже легкі. За підлогу має служити груба материя шовкова, що не перепускає вогкости, яка творить ся дуже легко, коли спить ся на голій земли або на снїгу.

Так заосмотрений Фрам виїхав 21-го липня 1893 з норвежскої пристани Варде, а 29-го

були в меньшости, а тепер їм нїхто не перешкодить в тім намірі. Черновецкі мешканцї зараз таки подумають собі: „Наш черновецкий статут міста істнує вже від 60-их років, він вже перестарілий; варто би его зреформувати, але чому наші батьки міста не думають о тім? Може возьмуть собі тепер добрий примір з Відня!“

Розвязанє товариств. Ми свого часу доносили, що нїмецко-національні товариства у Відни відмовили жидівским студентам всякої сатисфакциї. З тої причини прийшло там на університетї до скандалів. Тепер доносять телеґрами, що долїшно-австрийске намістництво розвязало з тої причини 19 нїмецко-національних товариств, т. зв. Burschenschaft-и.

Важна справа. Ще перед трома роками піднесла буковиньска торговельна палата потребу телефону між Чернівцями а Новоселицею, а й доси не полагоджено сеї справи. Тепер, як знаємо, рухають ся всї більші міста, аби добити ся як найдальшої комунїкациї, лиш на Буковинї про те не дбають. Час вже, аби і у нас подумали над тим проектом, котрого здійсненє принесе немалі користи.

Убійство з любови. Перед станїславівским судом присяжних ставали сими днями Дмитро Біґун, обжалований о убійство, Тимко Манич о участь в убійстві, підпалене і крадіж, Настя Лаврик, обжалована о участь в убійстві, і Никола Мельник, Маруня Біґун, Маруня Маринів і Онуфрій Тимків обжаловані о крадіж. Після акту обжалованя справа має ся так: В марті 1895 р. найшов лїсний Микола Довганич в лїсї в рові трупа мужчини, загребаного в снїгу вже від довшого часу. Пізнав зараз, що то Микола Лаврик, що пропав без слїду від лютого 1895 р. Лїкарі сказали, що він замерз. Справа на хвилю затихла, але начальник громади підозрівав зараз, що Лаврика убила жінка або котрийсь з еї коханків, бо она любила ся з шваґрами, Біґуном і Маничем. Коли слїдство кинуло підозріне на них, увязнено невірну жінку і еї обох поклонників. Біґун признав ся зараз до вини, а Манич аж пізнїйше. Гадка убити Лаврика вийшла від Манича, котрий бояв ся зради від Лаврика, бо той знав, що Манич два рази був палїєм. Настя додавала Маничеви охоти. Отже пішов Манич з Біґуном до камерального лїса, а Настя туди післала гнеть свого чоловіка. Лаврик не сподївав ся нїчого, в лїсї здибав тих свояків і пішов разом з ними. Нараз Біґун закинув Лаврикови шнур на шию і потягнув его назадусь, а Манич схопив его за шию і так довго душив, поки не задушив. Відтак закопали Лаврика в рові і пішли собі спокійно до дому, де на них чекали Біґуниха і Лаврикова жінка з перекускою. Але в кілька тижнїв по убійстві обдумали, що лучше буде надати злочинови характер припадковий, щоби зробити конець всяким сплетням. Пішли в лїс, відкопали Лаврика, котрого сховали в недоступнім місци, і перенесли близше дороги, щоби люди думали, що Лаврик замерз.

Підчас розправи показало ся, що Тимко Манич дав почaток до всего і він намовив Дмитра Біґуна до убійства; Настї Лавриковій не міг суд доказати нїчого, хоч на ню і на Біґуниху Манич скидав всю вину. На підставі того трибунал засудив Біґуна і Манича на шибеницю, Настю Лаврикову увільнив, Николу Мельника засудив на 5 місяців, Маруню Біґун на 4 місяці, а Маруню Маринову на два місяці вязниці. Всї засуджені приняли засуд, мужчини спокійно, жінки з плачем. Розправа та дала доказ, що в тих людий не було елементарних понять про моральність.

З Америки. Виділ руско-народного товариства в Америцї „Союз“ скликує головні збори на 2-го червня с. р. до Mt. Carmel. В товаристві тім есть головою Іван Глова, а секретарем о. Нестор Дмитрів. — Про спеку в квітни в Америцї пише *Свобода*: Вже кілька лїт тому, як було в квітни таке горячо, як сего року. Особливо 16. с. м. давалось оно в Ню-Йорку дуже відчути. Термометер посунув ся був аж до 86 степенів (Фаренгайта). Від так сильного горяча лучилось вже кілька випадків удару сонїчного, між котрими один закінчив ся смертію. Иньші особи остали ще при житю, але перевезено їх до шпиталів. Ніж иньшими нещасливими офірами удару сонїчного годить ся спімнути і редактора „Амер. Русского Вѣстника“. Симптоми тої небезпечої хороби можна добачити у него з его статї під з. „Свобода выходить изъ общеполезныхъ предметовъ и возвращается во своя си“ (sic!). „Вѣстник“ з тою статию вийшов як раз того нещасливого страшно горячого дня (16. квітня). Бідний редактор! Не вже-ж він не заслужив собі тілько у видавництва, щоби оно жертвувало пару центів на справлене кусника губки і щоденно кавалка леду, котрі привязані до голови, могли-б его охоронити перед шкідливими впливами ню-йорскої спеки? Се-ж річ не дорога і „помагат“, а крім того уживана загально для охорони не тілько машини мозкової, але й самого житя у всїх тяжко працюючих сотворінь“...

Розбудженє спячого факіра. Факіра, о котрім ми недавно тому донесли, що его приспали в Пресбурзї сном гіпнотичним і завезли до Будапешту на виставу в скляній домовинї, де він мав спати вісїм днїв, розбудили минувшого четверга, яко в осьмий день его спаня. Саля, де відбувало ся его розбудженє, була битком набита цїкавою публикою. Факіра внесено торжественно в скляній домовинї, вкритій дорогим, золотом вишиваним покровцем і уставлено на сценї, а відтак здоймлено віко з домовини. Опісля анґлїйский „професор“ Фрікер, що возить факірів по сьвітї, уколов факіра грубою шпилькою в руку, але факір анї не рушив ся, не дав нїякого знаку житя, лежав як би неживий. Фрікер дотулив ся відтак лиця і повік спячого. Другий факір, товариш приспаного, етанув тогди коло домовини і почав відмавляти молитву, котра нїби то мала розбудити его товариша. І дійстно, спячий факір почав по кількох минутах рушати насамперед животом, а відтак і грудьми — віддихав; віддих був дуже тяжкий і лиш хвилями, а руки і ноги все ще були закостенїлі. Лїкарі придивляли ся добре спячому і через Фрікера оповідали публицї все то, що видїли. Зіниць в его очах зразу зовсїм не було видко і аж поволи стали розширяти ся так, як би у того, що затроїв ся атропіною (песьою вишнею). Серце било ся зразу дуже сильно і лиш хвилями, закостенїлість стала поволи уступати. Наконець зїницї в очах стали як звичайні у чоловіка і спячий застогнав голосно. Тепер вже уступила закостенїлість і з вилиць, а факір приходив поволи до памяти. Насамперед щось промовив, але так, як той, що не може обертати добре язиком; не можна було зрозуміти, що він говорить; але наконець промовив таки досить виразно по анґлїйски і зажадав молока. Єму влили ложкою молока до рота, але й то поволи, бо не міг поликати. Опісля пив вже добре і випив цїлу склянку. Відтак попросив, щоби его підняли, але стогнав дуже, бо крижі его дуже болїли. Лиш з великим трудом міг за пів години сїсти і став розповідати по анґлїйски, притихаючи що хвиля, що був на тамтім сьвітї, що все думав лиш о Бозї, що там було єму дуже добре і що чув прекрасну музику. Наконець спитав, в котрім він містї і розпізнавав вже своїх знакомих, що стояли коло него. Подав всїм руку, убрав ся в сьвяточну, дуже дорогу одїж і пробовав ходити, але ходив лиш з великим трудом. На тім закінчило ся цїкаве се представленє. — Розуміє ся, що факір анї не був на тамтім сьвітї, бо не вернув би вже звідтам, коли-б раз туди пішов, анї не чув нїякої музики — хиба що єму може в ушах гудїло — бо Господь Бог то не чоловік, що для приятности якогось факіра казав би зараз грати музицї на его повитанє якогось чардаша або марш Ракочого. Цїла штука в тім, що факір спав сном гіпнотичним, через вісїм днїв, а то лиш доказ, що натура людского тїла дуже тривка і чоловік може не одно витримати.

Дрібні вісти. Письменні іспити зрілости при черновецкій семинариї учительскій розпічнуть ся дня 26-го с. м. — В польскім театрі в Чернівцях грають сегодня, в вівторок, комедію в чотирох актах Złote góry Жигмонта Пшибильского. — Конкурс розписаний на посаду громадского писаря для сїл Димка, Міґучени, Преворокн і Терешени з урядовою мовою рускою і волоскою. Подавати треба до 15-го червня с. р. до бук. виділу краевого. — Галицка краева рада шкільна дала вже позвіл на отворене приватної дївочої ґімназиї в Кракові. Школа буде мати чотири роки науки і буде отворена в осени. Записувати ся можуть ті, що скінчили виділову школу і мають лїт 14. — В серпни с. р. в Познани мають з'їхати ся представителї всїх товариств польских „Соколів“. Одна нїмецка ґазета називає їх злосливо польским войском, за що Czas дуже гнїває ся. — В Збаражи на 15-го с. м. скликали віче народне, на котрім п. Останчук буде здавати справу із своєї дїяльности. — Того-ж дня у Львові в Народнім Домі будуть збори Селяньскої Ради, політ. товариства на львівский повіт. — Концерт бережаньского Бояна відбуде ся не 19-го але 18-го с. м. в салї Касина міщаньского. — У Львові думають повести електричний трамвай від Волоскої церкви на Високий Замок театиньскою улицею.

Померли в Сучаві довголїтний рим. кат. парох тамошний, Франць. — В Чернівцях судовий авскультант Корнило Ферлїєвич в 31-ім роцї житя.

лишня по першій пробі борби з великими кригами прибув до Хабарова над Югорским Шаром, проливом поміж Вайґучем а сушею. В тій борбі з кригами Фрам доказав, що справдї знаменито збудований і може сьміло не бояти ся такої долї, яка стрінула иньші кораблї.

Остатні вісти про Нансена принесли Самоїди, що прибули до Хабарова. Оповідали, як їхав на північ повздовж півострова Ялмала.

З того часу, від 1893 р., не було жадної вісти, аж до остатної, яку принесли сибірскі купцї. До нинїшного дня не потверджена ще вістка і мабуть не зараз потвердить ся, що Нансен вертає. За велика і тяжка дорога для передаваня вістий з тих сторін. Устянск, звідки походить остатна вістка, передана купцем Кушнаревим, віддалений від Якутска о 3000 верств, і там нема правильної комунїкациї. Ґубернатор Якутский, Скрипицин, післав урядника пересьвідчити ся, чи інформация правдива, але будемо ще довго ждати на якусь докладнїйшу вістку про долю виправи.

А тепер повернїм ще до здогадів Нансена. Вибираючи ся в дорогу, обчисляв він, що випаде єму перебути пять до шість лїт здалека від замешкалої землї. На такий час заосмотрив ся він в поживу і продукти. Був певний, що є такі течії, котрі его понесуть самі, і тому не годив ся з тими, що виправу его зачисляли до небезпечних.

„Коли то правда — казав він — що нема течій, то нема й чого боятн ся. Годї буде дальше посувати ся і я поверну, пересьвідчений, що помиляв ся. А коли течії є, або криги посувають ся, гнані припадково вітром, що в тім випадку значить все одно, то не розумію, чому за 5 до 6 лїт не мало би нас занести на береги Ледового океану. Тогди добудемо ся до людских мешкань, чи то буде на берегах Америки чи Азиї. Басен полярний є поправдї такий невеликий, що за пять лїт рішучо можемо его переплисти, хоч би й як помалу посували ся. Коли корабель загине, то поїдемо лодями, а коли задля леду годї буде плисти, то спробуємо плисти в противний бік або посувати ся по ледї, в напрямі до знаної сушї, заселеної людьми. О тім всїм впрочім будемо говорити по поворотї. На тяжкі часи ми приготовлені. Без них нема виправи, так само, як не ризикуючи не можна побідити“.

То були остатні слова від Нансена. Під весну богато про него писали і даремно ждали на певнїйші вісти. Ті не прийшли. Бути може, що леда тиждень — і щось нового почуємо ще, а може й лїта прийде ся ждати. На кождий випадок добре знати, як то виберали ся люди до північного бігуна.

Телеґрами „Буковини“.

З дня 12-го мая 1896 року.

Відень. *(З ради державної).* В дальшій специяльній розправі відкинено внесене пос. Кайцля, аби уступ I. віддїлити від III. уступу. Пос. Респец вніс знесене закону о релїґійних фондах з 1874. Мінїстер Білїньский заявив, що правительство не жадає з ухваленем закону також вотум довіря. Социяльно-політичні і податково-технїчні поступи на поли податкового законодавства є для правительства важнїйші, як навіть фонд державний. Мінїстер хоче мораль податкову розширити не лише між народом, але також між фінансовими орґанами. Правительство виходить з того становища, що державна каса так само інтересована супроти фінансів країв як супроти державних фінансів, а про се поговорить мінїстер при консумцийнім податку. Коли удасть ся правительству підвисшене консумцийних податків, то приспорить оно палатї гроші, так що стане їх для основного упорядкованя краєвих фінансів. Питанє про стягуванє податків правительство управильнить по реформі податковій і внесе в осени відповідний проект. По мінїстрі говорило ще кілька послів, по чім перервано розправу. — Президент мінїстрів ґр. Бадені вніс проект закону о знесеню хірурґічних ґремій і признанє їх маєтку лїкарским палатам.

Відень. Покликані задля демонстраций против угорскої вистави студенти заявили ректорови, що они нічого не знають о тім протестї. Ректор напоминав до супокою, бо инакше чекає демонстрантів виключенє зі всїх унїверситетів.

Памятайте на Народний Дім в Чернівцях!

Виданя „Буковини“.

Перші Зорі, оповіданє Теодота Галїпа, сторін 110, вісімки, цїна 30 кр., з пересилкою 35 кр.

В день сьвятої волї. Оповіданє О. Я. Кониського, сторін 42, 16-ки, цїна 10 кр., з пересилкою 12 кр.

Для передплатників „Буковини“ обі книжки коштують лише 30 кр. разом з пересилкою.

Добрі Ради.

Часопись ілюстрована для господарства, домівства і забави. Виходить в Роґізнї що місяця. Передплата, платна в Роґізнї, виносить на рік 1 зр. 50 кр. Адреса: „Добрі Ради“ в Роґізнї, почта Садаґура.

В редакциї можна ще дістати давні рочники Добрих Рад.

1. рочник „Д. Р.“ містить до 200 поучаючих уступів а зверх 120 забавних приказок і много иньшого. Цїна цїлого рочника 1 зр. 20 кр., без 2. числа 80 кр., а без 2. і 3. лише 40 кр.

2. рочник „Д. Р.“ містить до 300 статейок, дуже много приказок і одну довгу повість, що майже через всї числа тягне ся: „Як то з Василя Двірничука зробив ся Василь Дворницкий і які він пригоди мав, що ся свого роду відцурав.“ Цїна цїлого рочника 1 зр. 20 кр., а без двох чисел 50 кр.

3. рочник „Д. Р.“ містить так само як і другий рочник дуже много пожиточного для господарства і забави, много образків і одну більшу повість: „Як визволювали Сорохан і Громко своїх синів з войска“. Ся повість була печатана вже 4 рази (3 рази по руски і раз по нїмецки“). Цїна цїлого рочника 1 зр. 30 кр., без двох чисел 60 кр.

4. рочник „Д. Р.“ містить як і попередні дуже много пожиточного і забавного для всїх і окрім того много дуже практичних рисунків. Цїна цїлого рочника 1 зр. 40 кр., а без двох чисел 70 кр.

5. рочник „Д. Р.“ містить окрім всїляких порад для всїх ще і 8 дуже забавних повісток як нпр.: „Адвокат в небі“ „Ретельний жидок.“ Цїна 1 зр. 20 кр.

6. рочник Д. Р. містить забавну повіст: „Петро Фостик і его син Фостович“.

Цїна 6 рочників разом з рек. пересилкою 6 зр.

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди: поспішні			особові			мішані	
до Чернівців								
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	11^{28}	.	.	$6^{\underline{57}}$	$10^{\underline{28}}$	$5^{\underline{50}}$		
З Букарешту, Яс, Сучави, Глїбоки	3^{29}	.	.	9^{12}	$10^{\underline{00}}$	$5^{\underline{23}}$		
З Новоселицї, Садаґури	.	.	.	.	.	.	11^{13}	$9^{\underline{50}}$
до Львова								
З Відня, Кракова	1^{30}	$5^{\underline{10}}$		$6^{\underline{55}}$	$9^{\underline{30}}$	9^{55}		
З Букарешту, Сучави, Чернівців, Станїславова	$9^{\underline{55}}$	.	.	$6^{\underline{13}}$	7^{28}	$2^{\underline{01}}$		
З Підволочиск	2^{30}	$10^{\underline{05}}$	.	8^{05}	5^{10}	.		
З „ на Підзамче	2^{18}	$9^{\underline{50}}$	.	7^{42}	4^{45}	.		
Зі Стрия	.	.	.	$12^{\underline{10}}$	8	1^{50}		
З Белзця	.	.	.	8^{00}	5^{45}	.		
Зі Сколього і Стрия	.	.	.	$10^{\underline{10}}$	.	.		
З Відня, Кракова (т. зв. блискавичний потяг)	.	.	$8^{\underline{45}}$	.	.	.		

Відходять	Поїзди: поспішні			особові			мішані	
з Чернівців								
До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3^{47}	.	.	9^{41}	$10^{\underline{29}}$	$5^{\underline{38}}$		
До Глїбоки, Сучави, Яс, Букарешту	12^{03}	.	.	$7^{\underline{17}}$	$10^{\underline{48}}$	6^{16}		
До Садаґури, Новоселицї	.	.	.	.	.	.	4^{30}	6^{21}
зі Львова								
До Кракова і Відня		2^{50}	$11^{\underline{00}}$	$4^{\underline{40}}$	9^{55}	$6^{\underline{45}}$		
„ Підволочиск	.	2^{11}	6^{00}	.	9^{30}	$10^{\underline{45}}$		
„ „ з Підзамча	.	2^{25}	6^{14}	.	9^{48}	$11^{\underline{12}}$		
„ Чернівців, Сучави, Яс, Букарешту	6^{10}	.	.	10^{25}	2^{45}	$10^{\underline{15}}$		
„ Стрия	.	.	.	$5^{\underline{22}}$	9^{35}	$7^{\underline{22}}$		
„ Белзця	.	.	.	9^{15}	$7^{\underline{05}}$			
„ Сколього і Стрия	.	.	.	.	.	3^{05}		
„ Кракова, Відня, (т. зв. блискавичний потяг)	8^{40}	.	.	.	.	.		

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час ріжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.

